

Dommerne skal dog først og fremmest rette sig efter Grundloven. Ja, det er rigtigt, men hvem siger; hvorledes Grundloven retteligt skal forstaas? Det er netop Hovedspørgsmaalet i denne Materie, det er i Virkeligheden det, man strides om, naar man kommer til Sagens Kærne, og dér hæveder jeg, at det gør Lovgivningsmagten. Hvor Lovgivningsmagten udgiver en Lov, har Dommerne i deres Kald alene at rette sig efter den.

Den trettende Højesteretsdommer, som jeg flere Gange har nævnt, Hr. Troels Jørgensen, har undersøgt denne Sag, og hans Undersøgelse munder ud i det, som jeg har citeret, at han ogsaa mener, at Specialloven gaar forud for Domstolenes Opfattelse af Grundlovsbestemmelsen, og saaledes svarer han netop i selve Spørgsmaalet om den hellige Ejendomsret! Det er jo derfor meget tvivlsomt, om man fra deres Side, som er bekymret for Ejendomsretten, kan gøre sig noget Haab om, at den skal blive beskyttet i det Omfang, de ønsker, af Højesteret. Det ganske simple Forhold med Hensyn til Ejendomsretten er i Virkeligheden, at Begrebet Ejendomsret som alt andet menneskeligt er Genstand for Udvikling, fremadskridende eller tilbageskridende, efter de vekslende Tidens Kaar. Det var en stor Indskrænkning i Ejendomsretten, da man i Amerika vedtog, at man ikke mere kunde eje levende Mennesker, at Slaveriet skulde ophæves. Da saa man ogsaa Domstolene modsætte sig det, men de har dog maattet bøje sig og bukke under for Lovgivningsmagten i Amerika, thi Slaveriet blev jo virkelig afskaffet til sidst.

Det, som man nu fra reaktionær Side i Virkeligheden ønsker, er at faa etableret en saadan Retsstilstand her i Landet, at Højesteret skulde være den sidste Skanse for Bagstrævet, den sidste Skanse, som alt Fremskridt maatte erobre, inden det kunde komme nogen Vegne — ja, jeg ser et æret Medlem smile glad og tilfreds, men han er opdaget. Sagen er jo den, at Højesteret har ikke noget Initiativ, den kan ikke selv sætte noget Fremskridt ind i Verden. Der er derfor fra Højres Side kun nogen Chance, naar man kunde faa bygget denne Vold op imod Fremskridtet, thi i værste Fald kan man jo ikke fra Højres Side lide noget ved, at Højesteret stadfæster igen en Lov, som allerede er stadfæstet af Kongen; men man kunde haabe, at en eller anden Lov, som gav et Fremskridt Vej i Danmark, blev tilsidesat og kendt ugyldig af Højesteret, og at saaledes

Fremgang og Fremskridt i det danske Folk bremsedes. Ogsaa derfor mener jeg, at man i højeste Grad maa bekæmpe denne Opfattelse. Jeg vil ikke anvise Højesteret denne Stilling som Bagstrævet's sidste Skanse, jeg vilde kun med Sorg se Højesteret indtage den.

Ogsaa derfor ønsker jeg, at det ikke skal komme til en absolut Konflikt mellem Lovgivningsmagten og Højesteret. Derfor ser jeg med Glæde, at Højesteretsdommer Troels Jørgensen, der jo principielt er enig med mig paa dette Omraade, i en Artikel, som han har skrevet i Ugeskrift for Retsvæsen, efter at Lensdommen var fældet, i Virkeligheden giver Højesteret et Raad om at lade det hele glide bort, flyde ud, blive til ingenting. Han slutter sin lille Artikel med nogle Linier, som jeg beder om den højtærede Formands Tilladelse til at oplæse. De lyder saaledes: „Nærmere bestemt drejer det sig om en Fortolkning af vedkommende Grundlovsbud, der altsaa forudsættes efter rigtig Fortolkning at føre til, at en Lov stemples som grundlovsstridig. Det maa da erkendes at være et særligt Spørgsmaal, om dette Grundlovsbud bør forstaas saaledes, at det stiller Krav om, at Følgen af den skete Kompetenceoverskridelse i det foreliggende Tilfælde skal være Lovens Ugyldighed. Til Afgørelse heraf maa der ses hen til, hvad en Annulation af Loven vilde betyde. Paa den ene Side staar Hensynet til, at Lovens Kuldkastelse er det eneste Middel til at haandhæve visse grundlovsmaessig tilsikrede Rettigheder, paa den anden Side Hensynet til Interesser, der er groet op — maaske i et længere Tidsrum — i Tillid til Loven, Hensynet til, at vedkommende Lovgivningsakt kan have været Forudsætning for en anden Lovgivning o. s. v. Overfor en Lov af ringe Rækkevidde og af ny Dato vil det være langt lettere at statuere Ugyldighed end overfor et omfattende Lovarbejde, indenfor hvis enkelte Bestemmelser der er en saadan Sammenhæng, at Ugyldighed paa enkelte Punkter maa medføre fuldstændig Uanvendelighed. Dette skal ikke nærmere udføres. Hovedsagen er at pege paa, at fornuftig“ — fornuftig — „Fortolkning af Grundlovens Aand maa føre til at hjemle Domstolene Raaderum til at forelægge sig det særlige Spørgsmaal, om en erkendt Overskridelse under givne Forhold bør føre til Lovens Annulation, eller om der bør gives Dom lydende paa, at der uanset den foreliggende Grundlovsstridighed ikke findes Føje til at tilsidesætte Loven. I saa Fald virker Dommen kun som en Henstilling til Lovgivningsmagten. Efter min